

Вступ до вивчення дисципліни «Географія»

1. Географія як система наук.
2. Розділи географії.
3. Значення географії.

Зародження географії

Витоки

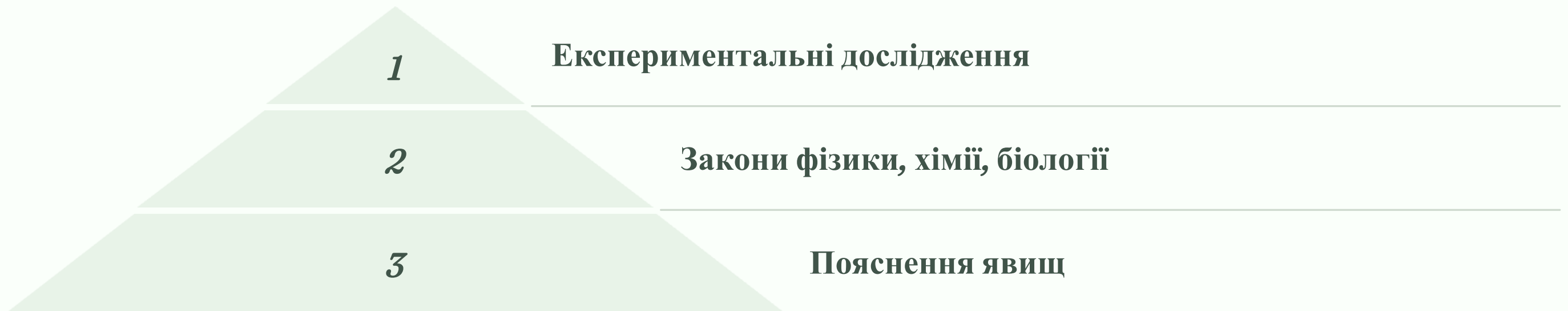
Витоки географії сягають у глибину століть. Спочатку це була описово-пізнавальна наука, що зосереджувалася на відкритті та описі невідомих земель.

Еволюція

Протягом століть географія накопичувала факти, її завданням було відтворення картини поверхні Землі, тобто нанесення на карту та опис берегів, гір, річок тощо.

Перетворення на науку

Географія стала справжньою наукою лише наприкінці минулого століття, коли змогла спиратися на закони фізики, хімії та біології. Вона почала пояснювати факти, формулювати закони та розвивати власну теорію.

Сучасна географія

Сучасна географія – це складна система наук, що вивчає географічну оболонку Землі, її просторову, природну та соціально-економічну різноманітність, а також зв'язки між навколишнім середовищем і діяльністю людини.

Природничі науки

Фізико-географічні науки вивчають природу Землі.

Суспільні науки

Соціально- та економіко-географічні науки досліджують взаємодію людини і природи.

Загальногеографічні науки

Наскрізні науки вивчають земну поверхню та способи її картографування.

Фізико-географічні науки

Загальне землезнавство

Вивчає закономірності формування і розвитку географічної оболонки Землі.

Палеогеографія

Вивчає фізико-географічні умови, що існували на Землі в геологічному минулому.

Ландшафтознавство

Досліджує складні природні та природно-антропогенні геосистеми - ландшафти.

Геоморфологія

Вивчає рельєф Землі, його походження, просторові, генетичні та історичні закономірності будови та розвитку.

Ландшафтознавство

Ландшафтознавство розглядає походження, структуру, зміни, просторову диференціацію і інтеграцію ландшафтів, а також їх окремі властивості, взаємозв'язки елементів і морфологічних частин, їх зміни під впливом природних і антропогенних факторів.

В межах ландшафтознавства сформувалось ряд напрямків:

- ✓ морфологія ландшафту,
- ✓ геохімія ландшафту,
- ✓ фізика ландшафту,
- ✓ прикладне ландшафтознавство та інші.

Ландшафтознавство спирається на ряд загальних підходів і методів: системний, порівняльний і історичний підходи, дистанційні (в тому числі космічні) і стаціонарні дослідження, математичні і картографічні методи.

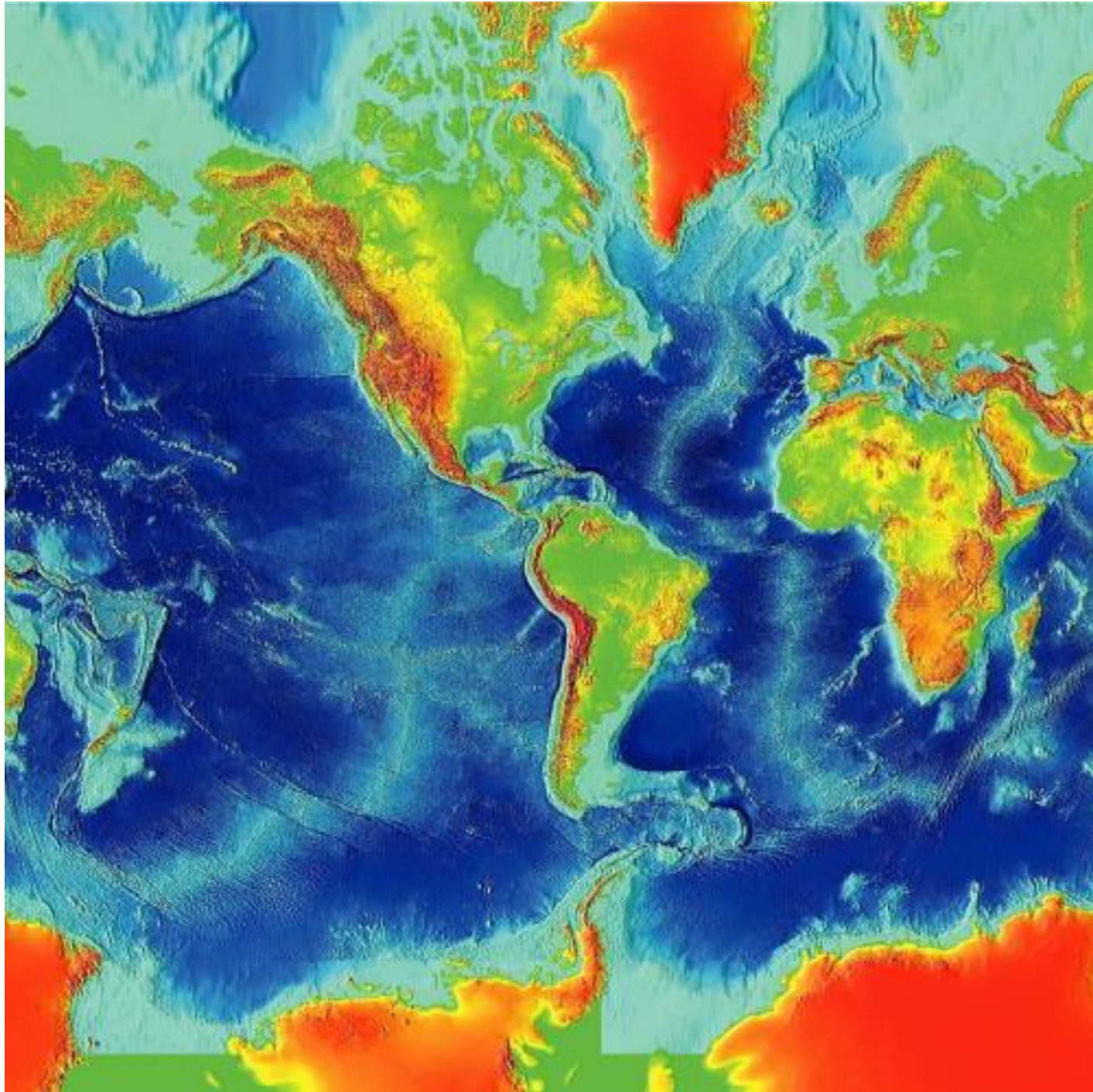
Головний метод ландшафтознавства – ландшафтна зйомка. Особливого значення набули математичне і картографічне моделювання.

До найважливіших задач ландшафтознавства відноситься розробка теоретичних основ раціонального природокористання, в тому числі охорони природи.

Геоморфологія

Основні завдання геоморфології:

- ✓ аналіз морфології рельєфу,
- ✓ визначення генезису рельєфу,
- ✓ визначення віку рельєфу,
- ✓ відтворення етапів розвитку рельєфу,
- ✓ встановлення інтенсивності змін під впливом ендо- і екзогенних чинників,
- ✓ оцінювання придатності різних форм рельєфу для промислово-господарської діяльності.

Метеорологія

Досліджує атмосферу, її склад і будову, тепловіи режим, вологообіг, загальну циркуляцію, електричні поля, оптичні и акустичні явища.

Гідрологія

Досліджує природні води в межах гідросфери Землі, явища та процеси, які в них відбуваються.

Кліматологія

Вивчає питання кліматоутворення, опис і класифікацію клімату земної кулі, антропогенні впливи на клімат.

Ґрунтознавство

Наука про ґрунти, їхній склад, властивості, походження, розвиток, географічне поширення, раціональне використання.

Гідрологія

Об'єктом вивчення гідрології є водні об'єкти: океани, моря, річки, озера, водосховища, болота і скупчення вологи у вигляді снігового покриву, льодовиків, ґрунтових і підземних вод.

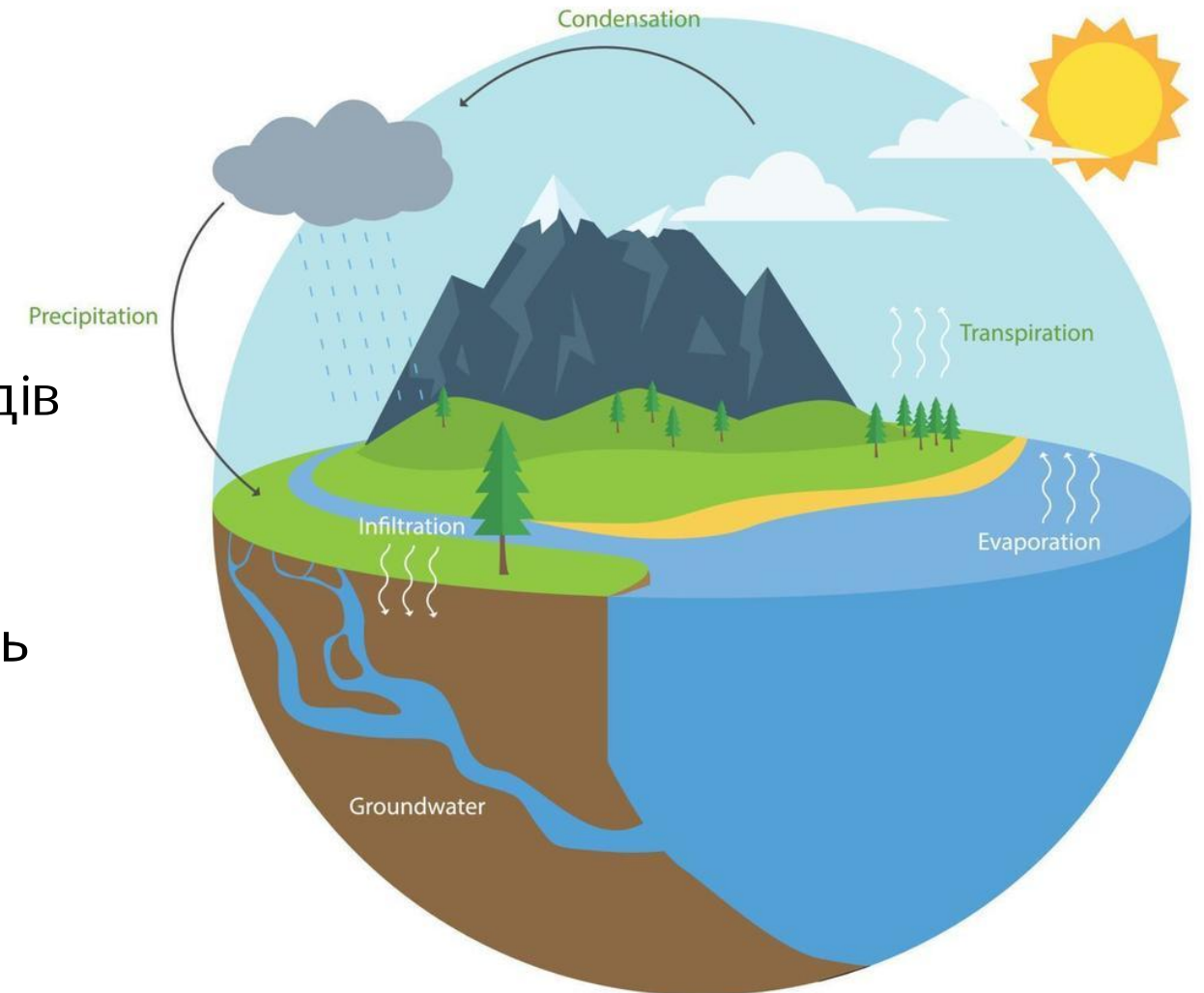
У зв'язку із специфічними особливостями об'єктів і методів їх вивчення гідрологія загальна поділяється на:

- гідрологію суходолу або власне гідрологію;
- гідрологію моря (океанологію);
- гідрологію підземних вод (гідрогеологію), яка входить до гідрології тими розділами, що вивчають режим підземних вод.

Екологічна гідрологія вивчає гідрологічні процеси (параметри, характеристики, явища) в ролі екологічних факторів.

Специфічним розділом гідрології є гідроаерологія, що вивчає водні процеси в атмосфері.

Інколи до гідрології відносять гідрохімію, яка вивчає хімічний склад природних вод.

2 лютого - Всесвітній день водно-болотних угідь, який відзначається від 1997 року і покликаний підвищити увагу людства до важливості існування, збереження та відновлення цих екосистем для життя нашої планети.

Відповідно до Рамсарської конвенції (підписано 02.02.1971 у м. Рамсар, Іран), вони включають усі болота і заболочені території, а також прісні, солонкуваті або солоні водойми, глибина яких не перевищує шести метрів під час відпливу. Згадана конвенція зобов'язує держави виділяти на своїй території водно-болотні угіддя міжнародного значення та сприяти збереженню водно-болотних угідь і водоплавних птахів шляхом створення природних резерватів.

«Захист водно-болотних угідь для нашого спільного майбутнього» - тема 2025 року.

Gorgany

5 МІФІВ

ПРО ВОДНО-БОЛОТНІ УГІДДЯ,
ЯКІ ЧАС СПРОСТУВАТИ

МІФ №1

ВОДНО-БОЛОТНІ УГІДДЯ — ЦЕ “ПРОСТО БОЛОТА”

Насправді це різноманітні екосистеми: від очеретяних боліт і торфовищ до заплавлених лук, дельт річок, лиманів та мілководних озер.

Навіть мангрові ліси та коралові рифи — теж водно-болотні угіддя.

МІФ №2

ЦЕ ДЖЕРЕЛА ХВОРОБ І ШКІДНИКІВ

Як ми вже з'ясували, водно-болотні угіддя — це не занедбані “копанки”, що кишать комарями, а справжнісінькі природні супергерої.

Вони виконують роль природного фільтра, поглинають забруднювачі, важкі метали, пестициди та добрива. Цим самим запобігають забрудненню річок і озер.

А комахи тут — частина екосистеми, якою живляться птахи та риби.

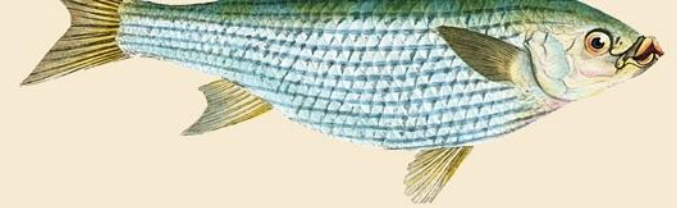
МІФ №3

ОСУШЕННЯ ВОДНО-БОЛОТНИХ УГІДЬ НЕ ЗАВДАЄ ШКОДИ ПРИРОДІ

Кажуть, що осушення водно-болотних угідь — це як генеральне прибирання в природі, ніби від цього тільки краще стає.

Насправді це руйнує екосистему: зникають рідкісні рослини й тварини, знижується рівень ґрунтових вод та змінюється клімат.

А ще, ці території — природний щит від паводків і посух. Вони вбирають надлишкову воду під час дощів та поступово віддають її у спеку. Без них ми стаємо вразливішими до природних катаклізмів.

МІФ №4

ЦІ ТЕРИТОРІЇ НЕ МАЮТЬ НІЯКОЇ ЦІННОСТІ

Ці екосистеми — не просто заболочені ділянки, а природні фабрики екосистемних послуг. Вони дають нам чисту воду, продукти харчування, будівельні матеріали, ліки, зменшують наслідки зміни клімату та зберігають біорізноманіття.

Крім того, це чудові місця для відпочинку, спостереження за природою та екотуризму. Уявіть, якби природа надсилала нам щоденний рахунок за свої "послуги"!

Лише зараз у світі починають розробляти методики, щоб хоча б приблизно оцінити цю невидиму допомогу. І знаєте що? Її вартість обчислюється у трильйони доларів США!

МІФ №5

ВОДНО-БОЛОТНІ УГІДДЯ НЕ ПОТРІБНІ В МІСТАХ

Вважати, що водно-болотні угіддя не потрібні в містах — це ігнорувати їхню ключову роль у забезпеченні кліматичної стійкості міст.

Під час злив угіддя вбирають надлишкову воду, зменшуючи ризик підтоплень, а влітку — охолоджують повітря. А ще, створюють комфортне середовище для тварин, зберігаючи природу навіть у бетонних джунглях.

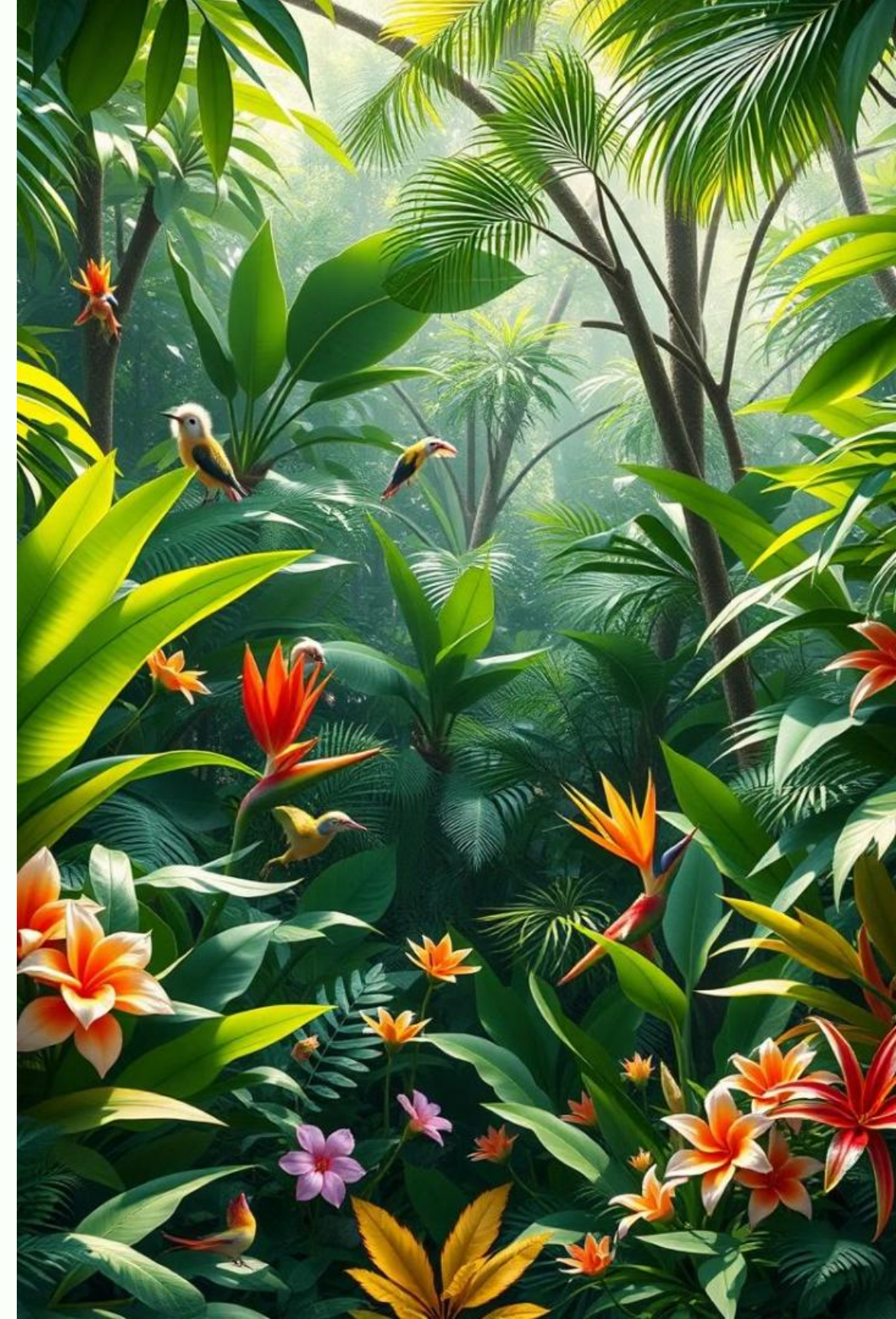
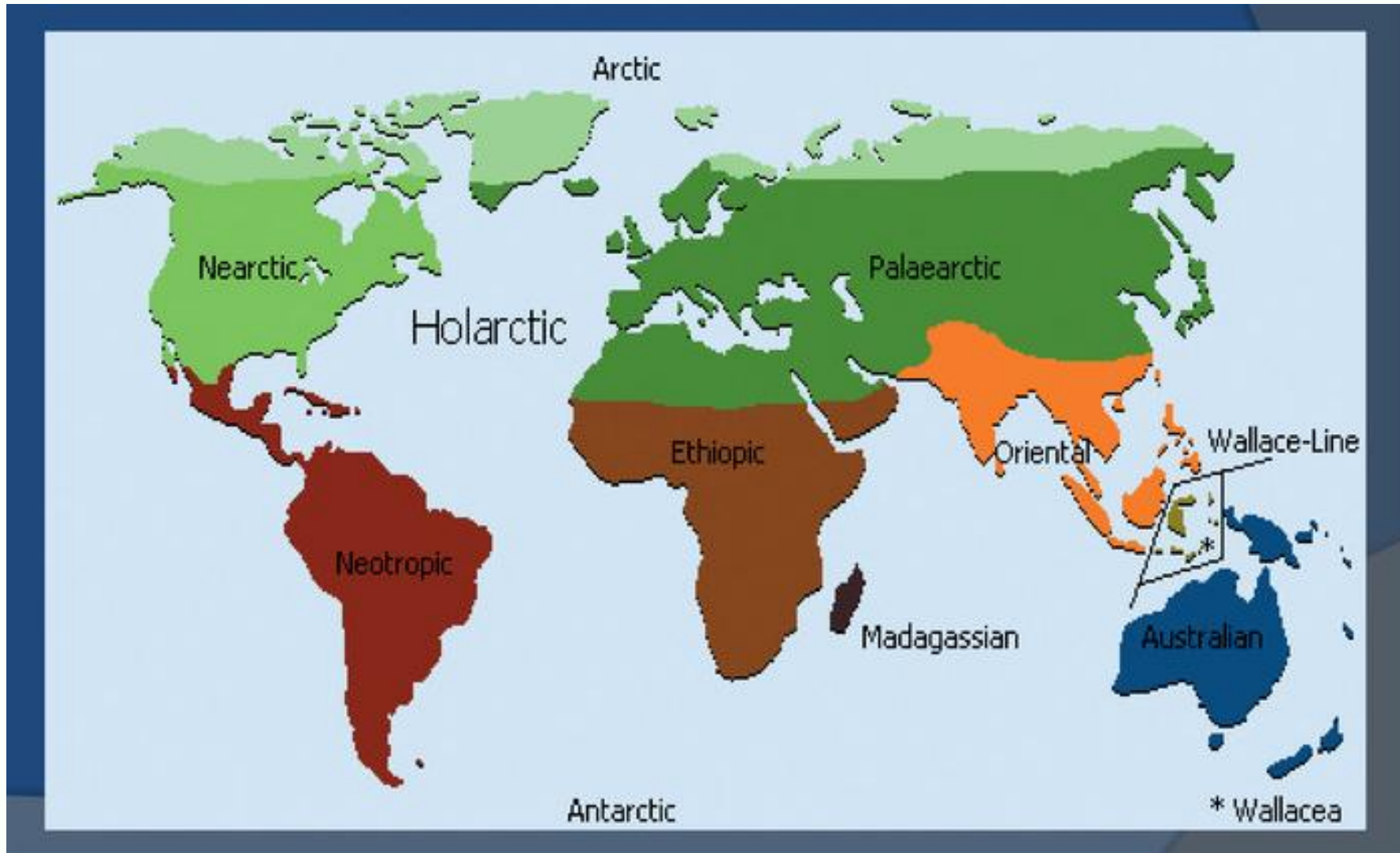

Тож наступного разу, коли хтось скаже, що
водно-болотні угіддя не потрібні в містах,
розкажіть їм про суперсилу цих екосистем.

А ще краще — запросіть на прогулянку до
найближчої водойми й переконайтеся, як
природні оази роблять місто більш
комфортним для життя.

Біогеографія

Вивчає закономірності географічного поширення тварин і рослин та їхніх угруповань, а також характер фауни та флори окремих територій.

Суспільно-географічні науки

Географія населення

Вивчає закономірності та просторові особливості формування і розвитку сучасного населення та населених пунктів.

Економічна географія

Наука про територіальну організацію суспільного виробництва. Вивчає закономірності, принципи та чинники формування територіальної структури господарства.

Соціальна географія

Галузь економічної та соціальної географії, що вивчає закономірності територіальної організації соціальної сфери, просторові процеси и форми організації життя людини.

Політична географія

Вивчає територіальну (геопросторову) організацію та досліджує географічні закономірності формування та розвитку політичної сфери життя суспільства.

Суспільно-географічні науки

Географія культури

Одна із самостійних галузей суспільно-географічної науки, що вивчає територіальне розповсюдження культури в межах певної території та світу загалом.

Рекреаційна географія

Вивчає територіальну організацію рекреаційного господарства та особливості рекреаційної діяльності людини в межах певних територій.

Військова географія

Наука, що вивчає військово-політичні, військово-економічні, фізико- та медико-географічні умови можливого ведення військових дій.

Наскрізні науки

Картографія

Наука про відображення та дослідження географічних систем через географічні карти та інші картографічні моделі.

Геодезія

Досліджує методи визначення фігури и розмірів Землі, зображення земної поверхні на планах та картах і точних вимірювань на місцевості.

Топографія

Вивчає географічну та геометричну місцевості з подальшим створенням и уточненням топографічних карт на основі аеро- та космічних фотознімків.

